

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 1^η Ιουνίου 2015, με την ακόλουθη σύνθεση : Νικόλαος Αγγελάρας, Πρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη και Άννα Λιγωμένου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας και Βασιλική Προβίδη, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένου του Γενικού Επιτρόπου Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Μιχαήλ Ζυμή.

Για να αποφανθεί οριστικά, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, επί του παραπεμφθέντος στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου από το IV Τμήμα αυτού, με την 1939/2015 απόφασή του, ζητήματος της συνταγματικότητας ή μη των διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013, που ανέκυψε στο πλαίσιο εκδίκασης της από 6 Ιουνίου 2014 (Α.Β.Δ. .../10.6.2014) έφεσης - κατά των 184/2013 και 185/2013 καταλογιστικών πράξεων του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά το μέρος που τον αφορούν, του Σ. Τ. του ..., κατοίκου ... - οδός, ο οποίος εμφανίστηκε στο ακροατήριο και ζήτησε την εκδίκαση της υπόθεσης,

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε με τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου.

Το Ινστιτούτο ... (πρώην ... Ινστιτούτο) δεν παραστάθηκε.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν παραστάθηκε.

Με τις 184/2013 και 185/2013 πράξεις του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου καταλογίσθηκαν σε βάρος του Σ. Τ. του ... και υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού του ... Ινστιτούτου (ήδη Ινστιτούτου ...), αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλα πρόσωπα, υπό την ιδιότητά του

ως Υπεύθυνου της Ενέργειας 1.1.ε. "Επαγγελματικός Προσανατολισμός" του Έργου 4 "Οργάνωση και Λειτουργία Κέντρων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού και Γραφείων ΣΕΠ" και του Έργου "Επιμόρφωση Καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό (ΣΕΠ) και στη Συμβουλευτική", αντίστοιχα, τα ποσά των 64,27 ευρώ και 1.210,56 ευρώ, αντίστοιχα, τα οποία αφορούσαν έλλειμμα που διαπιστώθηκε στη διαχείριση του ως άνω Ειδικού Λογαριασμού αντιστοιχούν το μεν πρώτο ως άνω ποσό στη διαφορά μεταξύ της δαπάνης χιλιομετρικής αποζημίωσης με Ι.Χ. αυτοκίνητο που καταβλήθηκε στον ανωτέρω κατόπιν απόφασης της Επιτροπής Ερευνών και εκείνης που πράγματι δικαιούνταν αυτός για υπηρεσιακή μετακίνησή του κατά το έτος 1997 και το δεύτερο στη διαφορά μεταξύ της καταβληθείσας κατόπιν εντολής του ανωτέρω αποζημίωσης εκ τριών (3) ωρών και της αντίστοιχης εκ δύο (2) ωρών που δικαιούνταν κατ' εφαρμογή υπουργικής απόφασης οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί κατά τις απογευματινές συνεδρίες σε δύο ημερίδες του ... Ινστιτούτου, κατά το έτος 1998.

Κατά των ως άνω καταλογιστικών πράξεων του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ο δι' αυτών καταλογισθείς άσκησε ενώπιον του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου την από 6 Ιουνίου 2014 έφεση, με την οποία ζήτησε την ακύρωσή τους και την άρση του επιβληθέντος σε βάρος του καταλογισμού, άλλως τη μεταρρύθμιση αυτών. Επί της ασκηθείσας εφέσεως εκδόθηκε η 1939/2015 απόφαση του δικάσαντος (IV) Τμήματος, που ήχθη σε κρίση περί αντισυνταγματικότητας των κρίσιμων διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013 και παρέπεμψε δι' αυτής (αποφάσεως) το ζήτημα τούτο στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 100 παρ. 5 του Συντάγματος.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε :

Τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, για το Ελληνικό Δημόσιο, ο οποίος διά προφορικής αναπτύξεως των απόψεών του ζήτησε να κριθούν αντισυνταγματικές οι διατάξεις και να απορριφθεί η έφεση.

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, κωλυμένου του Γενικού Επιτρόπου, ο οποίος πρότεινε να κριθούν αντισυνταγματικές οι διατάξεις και να αναπεμφθεί η έφεση στο IV Τμήμα προκειμένου να κριθεί οριστικά.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τον Πρόεδρο Νικόλαο Αγγελάρα που αποχώρησε από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας, πλην όμως εγκύτως λαμβάνεται η απόφαση του Δικαστηρίου κατά την παρούσα διάσκεψη κατά την ομόφωνη γνώμη των Δικαστών χωρίς την παρουσία του, σύμφωνα με τα άρθρα 11 παρ. 2 του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981. Ο Αντιπρόεδρος και ήδη Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Μιχαήλ Ζυμής, η Αντιπρόεδρος και ήδη Πρόεδρος Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, η

Αντιπρόεδρος Άννα Λιγωμένου και οι Σύμβουλοι Μαρία Αθανασοπούλου, Ελένη Λυκεσά, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Χριστίνα Ρασσιά και Βασιλική Προβίδη απουσίασαν λόγω κωλύματος.

**Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Βασιλικής Ανδρεοπούλου και
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το νόμο**

1. Όπως προκύπτει από τις από 19.5.2015 και 22.5.2015 περί επίδοσης κλήσεων εκθέσεις των Αθανασίου Κωστήνη και Ηλία Καγή, αντίστοιχα, δικαστικών επιμελητών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι απολειπόμενοι Ινστιτούτο ... (πρώην ... Ινστιτούτο) και Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κληθείς ο τελευταίος κατ' άρθρο 1 του ν. 2479/1997, κλητεύθηκαν νόμιμα και εμπρόθεσμα να παραστούν κατά την παρούσα συζήτηση (άρθρα 27, 65 και 117 π.δ. 1225/1981) και, ως εκ τούτου, η διαδικασία πρέπει να χωρήσει απόντων αυτών.

2. Με τις 184/2013 και 185/2013 πράξεις του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου καταλογίσθηκαν σε βάρος του Σ. Τ. του ... και υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού του ... Ινστιτούτου (ήδη Ινστιτούτου ...), αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με άλλα πρόσωπα, υπό την ιδιότητά του ως υπεύθυνου εκτέλεσης μέρους εκπαιδευτικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τον Λογαριασμό, τα ποσά των 64,27 ευρώ και 1.210,56 ευρώ, αντίστοιχα, τα οποία αφορούσαν έλλειμμα που διαπιστώθηκε στη διαχείρισή του. Τα ποσά αυτά αντιστοιχούν το μεν πρώτο στη διαφορά μεταξύ της δαπάνης χιλιομετρικής αποζημίωσης με Ι.Χ. αυτοκίνητο που καταβλήθηκε στον ανωτέρω κατόπιν απόφασης της Επιτροπής Ερευνών και εκείνης που πράγματι δικαιούνταν αυτός για υπηρεσιακή μετακίνησή του κατά το έτος 1997, το δε δεύτερο στη διαφορά μεταξύ της καταβληθείσας κατόπιν εντολής του ανωτέρω αποζημίωσης εκ τριών ωρών και της αντίστοιχης εκ δύο ωρών που δικαιούνταν κατ' εφαρμογή υπουργικής απόφασης οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί κατά τις απογευματινές συνεδρίες σε δύο ημερίδες του ... Ινστιτούτου, κατά το έτος 1998. Το IV Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δικάζοντας έφεση του ως άνω καταλογισθέντος διαχειριστή κατά των ανωτέρω πράξεων του Κλιμακίου και αγόμενο σε κρίση περί αντισυνταγματικότητας των νομιμοποιητικών των πραγματοποιηθεισών κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του ως άνω Ειδικού Λογαριασμού δαπανών διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013 ως αντίθετων στο άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος, παρέπεμψε δια της 1939/2015 αποφάσεώς του το ζήτημα, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου για να αποφανθεί οριστικά επ' αυτού. Κατά την παραπεμπτική απόφαση, οι ως άνω διατάξεις του ν. 4186/2013 περιορίζουν σε σημαντικό

βαθμό την κατά το τελευταίο αυτό άρθρο αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την άσκηση κατασταλτικού ελέγχου επί των λογαριασμών των υπολόγων του Ειδικού Λογαριασμού του ... Ινστιτούτου και για την εκδίκαση των διαφορών που ανακύπτουν από τον έλεγχο αυτό και ως εκ τούτου είναι ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες.

3. Με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος καθιερώνεται ο κατασταλτικός έλεγχος των δημοσίων εν γένει δαπανών και ανατίθεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο κοινός νομοθέτης πάντως δεν κωλύεται να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του ελέγχου αυτού και να καθορίσει, ακόμη και αναδρομικώς, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις άσκησης του. Στη ρυθμιστική αυτή εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη «νομιμοποίηση» δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ως άνω ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως. Ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν «νομιμοποιητικής» δαπανών διάταξης προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη δεν μπορεί πάντως να είναι γενικός και αφηρημένος, καθώς συνέχεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων κάθε φορά δαπανών που επιδιώκεται να «νομιμοποιηθούν», τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης ή τέλος με τη βαρύτητα της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης).

4. Με την παρ. 10 του άρθρου 36 του ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Α' 193/17.9.2013) ορίζεται, πλην άλλων, ότι «θεωρούνται νόμιμες» «οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας» του Ειδικού Λογαριασμού για την αξιοποίηση των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας, που συστάθηκε με την Η/3273/27.4.1994 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Βιομηχανίας, Έρευνας και Τεχνολογίας (Β' 352) στο ... Ινστιτούτο, μεταφέρθηκε από την παύση της λειτουργίας του τελευταίου στο Ινστιτούτο ... και τελικά καταργήθηκε με την προαναφερόμενη διάταξη.

5. Για να ερευνηθεί η συμβατότητα της αναφερθείσας στην προηγούμενη σκέψη «νομιμοποιητικής» διάταξης προς το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος, αν δηλαδή μέσω των ως άνω ρυθμίσεων καταλύεται ο κατασταλτικός έλεγχος και η συνακόλουθη καταλογιστική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πρέπει σύμφωνα με τα γενόμενα δεκτά στη σκέψη 3 να ληφθούν υπόψη το είδος, το ύψος, το εύρος και οι πλημμέλειες διενέργειας των συγκεκριμένων δαπανών που επιδιώκεται να «νομιμοποιηθούν».

6. Όπως δε προκύπτει από την 1939/2015 παραπεμπτική απόφαση του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο καταλογισμός, κατόπιν των 184/2013 και 185/2013 πράξεων του Β΄ Κλιμακίου, που ήχθη στην κρίση του αφορούσε : α) δαπάνη ποσού 64,27 ευρώ για καταβολή χιλιομετρικής αποζημίωσης, η οποία κρίθηκε μη νόμιμη ως υπερβαίνουσα τη δικαιούμενη ανά χιλιόμετρο αποζημίωση (60 δραχμές αντί 35 δραχμών ανά χιλιόμετρο) και β) δαπάνη ποσού 1.210,56 ευρώ ως αποζημίωση για εκτός ωραρίου απασχόληση (συμμετοχή σε απογευματινές συνεδρίες) επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, η οποία κρίθηκε μη νόμιμη ως υπερβαίνουσα τη δικαιούμενη αποζημίωση (τρεις ώρες αντί δύο ωρών ανά επιμορφούμενο).

7. Ενόψει των πραγματικών δεδομένων που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, σύμφωνα με τα γενόμενα δεκτά στις σκέψεις 3 και 5, ότι η επίμαχη διάταξη του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013 κατά το μέρος που «θεωρεί νόμιμες» τις προαναφερόμενες δαπάνες καταλύει τον συνταγματικώς κατοχυρωμένο κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αντίκειται, ως εκ τούτου, στο άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ΄ του Συντάγματος.

8. Κατά την ειδικότερη γνώμη των Συμβούλων Γεωργίας Μαραγκού (ήδη Αντιπροέδρου), Κωνσταντίνου Εφεντάκη, Βασιλικής Σοφιανού και Δέσποινας Τζούμα, με τις ρυθμίσεις του άρθρου 79 του Συντάγματος, το οποίο είναι συστηματικά ενταγμένο στο Τμήμα Γ΄ αυτού για την «Οργάνωση και Λειτουργία της Βουλής» και ειδικότερα στο Έκτο Κεφάλαιο, με τον τίτλο «Φορολογία και Δημοσιονομική Διαχείριση», σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 2 (για την προπαρασκευαστική – γνωμοδοτική διαδικασία πριν από την ψήφιση συνταξιοδοτικών νομοσχεδίων που συνεπάγονται μακροχρόνιες δημοσιονομικές συνέπειες) και του άρθρου 75 (ως προς την υποχρεωτική σύνταξη προκαταρκτικής έκθεσης για την κάλυψη της δαπάνης που συνεπάγονται νομοσχέδια με δημοσιονομικές επιπτώσεις), εκδηλώνεται η μέριμνα του συντακτικού νομοθέτη για τη δημοσιονομική διαχείριση (βλ. ΕΣ Ολομ. πρακτ. 26^{ης} Γεν. Συν. της 17.12.2014, πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 3409, 3408, 1685/2013, 3668/2006 και άρθρο 126 της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την δημοσιονομική πειθαρχία των κρατών – μελών της Ένωσης αλλά και άρθρα 310 και 317 της ΣΛΕΕ για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης βάσει της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης). Συγκεκριμένα, με τις ρυθμίσεις αυτές θεσπίζονται ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις για τον οικονομικό προγραμματισμό και τον τρόπο διάθεσης των δημόσιων πόρων, ως συνταγματικά προστατευόμενων έννομων αγαθών, που πρέπει να διανέμονται με γνώμονα τις επίσης συνταγματικής περιωπής αρχές της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και αειφορίας (π.ρ.β.λ. σχετικώς και την 30η

Δήλωση επί του άρθρου 126 της ΣΛΕΕ), συνιστώσες αναγκαίες για τη διασφάλιση της συνέχειας στην οικονομική λειτουργία του Κράτους και της εκτέλεσης της αποστολής του (βλ. ΕΣ Ολομ. πρακτ. 26^{ης} Γεν. Συν/σης της 17.12.2014 και στο πνεύμα αυτό ΣτΕ Ολομ. 2115, 1116/2014, 1284, 1283, 668/2012 και αποφάσεις ΕΔΔΑ της 15.10.2013 «Rimantas Savickas κατά Λιθουανίας», της 8.10.2013 «Mateus και Januario κατά Πορτογαλίας», της 7.5.2013 «Ιωάννα Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδος»). Αναγκαία εγγύηση για την προστασία των δημόσιων κονδυλίων, τη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και ελέγχου του βαθμού δημοσιονομικής πειθαρχίας των οργάνων της εκτελεστικής λειτουργίας, συνιστά η συνταγματική υποδοχή μηχανισμών δημόσιου ελέγχου των όρων διαχείρισης των δημοσίων πόρων, ο οποίος ανατίθεται, κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος, το οποίο είναι ενταγμένο στο Τμήμα Ε' αυτού για την «Δικαστική Εξουσία» και στο Κεφάλαιο Δεύτερο, με τον τίτλο «Οργάνωση και Δικαιοδοσία Δικαστηρίων», στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ως Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο. Το συνταγματικά οργανωμένο ελεγκτικό σύστημα αναλύεται σε τρεις διακριτές, ισόρροπα συντρέχουσες και ισότιμα κατοχυρωμένες μορφές, μεταξύ των οποίων και ο κατασταλτικός (ex post) έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, ενώ παρέχεται εξουσιοδότηση στον κοινό νομοθέτη να καθορίσει τον τρόπο άσκησης των εν λόγω αρμοδιοτήτων (άρθρο 98 παρ. 2). Στο πλαίσιο αυτό, ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται μεν να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του ελέγχου αυτού και να καθορίσει, ακόμη και αναδρομικά, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις άσκησης του, ακόμη και με τη θέσπιση διατάξεων για τη «νομιμοποίηση» δαπανών, μόνον όμως στο βαθμό που η θέσπιση τέτοιων ρυθμίσεων δεν αναιρεί την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 98 του Συντάγματος και του καθιερούμενου από αυτό κατασταλτικού ελέγχου, διακυβεύοντας τη διασφάλιση των αρχών της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, μέσω της εξαίρεσης από την ελεγκτέα ύλη σημαντικού φάσματος της δημόσιας διαχείρισης, με συνέπεια τη μη συμβατή προς τις αρχές αυτές απώλεια σημαντικών δημοσίων πόρων. Συνεπώς, η διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 36 του ν. 4186/2013, ερμηνευόμενη σύμφωνα με τις συνταγματικές αρχές της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης αλλά και με τις ρυθμίσεις του άρθρου 98 του Συντάγματος, δύναται να άρει επιτρεπτά, μόνο μη ουσιώδεις παρατυπίες, δηλαδή μη αξιόλογες παραβάσεις των όρων νομιμότητας, κανονικότητας των δημοσίων πληρωμών και χρηστής διαχείρισης των δημοσίων πόρων, όπως οι όροι αυτοί ίσχυαν κατά το χρόνο πραγματοποίησης της δαπάνης. Το ουσιώδες, άλλωστε, ή μη της παρατυπίας, θα κριθεί από το Δικαστήριο της ουσίας, με βάση κριτήρια αναγόμενα στη βαρύτητα της παρατυπίας, στο ύψος των νομιμοποιούμενων δαπανών σε σχέση με τη συνολική έκταση της διαχείρισης, καθώς και στη σύνδεση των νομιμοποιούμενων δαπανών προς την εύρυθμη λειτουργία του ελεγχόμενου φορέα. Κατόπιν αυτών, η διάταξη

του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013, ερμηνευόμενη σύμφωνα με τις ανωτέρω συνταγματικές αρχές, έχει την έννοια ότι νομιμοποιεί μόνο μη ουσιώδεις παρατυπίες και, ως εκ τούτου, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, πλην εναπόκειται στο Τμήμα να κρίνει εάν υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, οι επίδικες δαπάνες εμπίπτουν ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω ρύθμισης.

9. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Συμβούλου Γεωργίου Βοΐλη, η επίμαχη διάταξη δεν προσκρούει στο άρθρο 98 του Συντάγματος καθόσον σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχουν κριθεί κατά το παρελθόν με αποφάσεις ή πρακτικά της Ολομέλειας αυτού παρόμοιες ή σχεδόν όμοιες νομιμοποιητικές διατάξεις δαπανών ως μη αντικείμενες στο Σύνταγμα δεδομένου ότι ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται να μεταβάλει ακόμη και αναδρομικά τους όρους νομιμότητας δαπανών αρκούμενος και μόνο στο γεγονός της πραγματοποίησής τους χωρίς να είναι υποχρεωμένος πάντα σε καθορισμό ειδικών προϋποθέσεων και με την απαραίτητη σε κάθε περίπτωση προϋπόθεση, που πηγάζει τόσο από το προαναφερόμενο άρθρο όσο και από τις λοιπές διατάξεις του Συντάγματος επί των οποίων εξετάζεται η διέπουσα την δράση της δημόσιας διοίκησης αρχή της δημοσιονομικής νομιμότητας, ότι δεν απαλλάσσονται από τις δημοσιολογιστικές τους ευθύνες καταχραστές, προς ίδιον όφελος, του δημοσίου χρήματος, γεγονός που δεν προκύπτει από την εν λόγω νομοθετική ρύθμιση.

10. Μειοψήφησαν οκτώ (8) μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι ο Αντιπρόεδρος Ιωάννης Σαρμάς και οι Σύμβουλοι Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Κωνσταντίνα Ζώη, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη και Δημήτριος Τσακανίκας, οι οποίοι υποστήριξαν ότι : Με την προαναφερόμενη διάταξη, για την οποία ουδέν αναφέρεται στην οικεία αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου του ως άνω νόμου και η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την έκδοση των 184/2013 και 185/2013 πράξεων του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο κοινός νομοθέτης επιδιώκει την συλλήβδην αναδρομική νομιμοποίηση παράνομων δαπανών που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του Ειδικού Λογαριασμού του ... Ινστιτούτου, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση ή αναφορά σχετικά με την βαρύτητα της πλημμέλειας ή παράλειψης που μεσολάβησε κατά τη διαδικασία ανάληψης ή διενέργειας της εν λόγω δαπάνης, αρκούμενος στο γεγονός και μόνο ότι η δαπάνη αυτή πραγματοποιήθηκε. Έτσι νομιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, δαπάνες του Ειδικού Λογαριασμού για ανύπαρκτη αιτία (λ.χ. πληρωμή σε μη δικαιούχο πρόσωπο) ή καταφανώς άσχετες με τους σκοπούς του Λογαριασμού ή κατά προφανή υπέρβαση, ως προς το ύψος, των ορίων που τίθενται από την κείμενη ουσιαστική νομοθεσία. Με τον τρόπο αυτό η ως άνω διάταξη, λόγω της γενικότητας και καθολικότητας του πεδίου εφαρμογής της, περιορίζει σε

σημαντικό βαθμό και άρα ανεπίτρεπτα την κατά το άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την άσκηση κατασταλτικού ελέγχου επί του ως άνω Ειδικού Λογαριασμού και για την εκδίκαση των διαφορών που ανακύπτουν από πράξεις ή αποφάσεις καταλογισμού σε βάρος των οικείων υπολόγων. Και να μεν ανήκει στη ρυθμιστική εξουσία του κοινού νομοθέτη να καθορίσει το περιεχόμενο του ελέγχου που ασκείται επί των λογαριασμών των υπολόγων των Ειδικών Λογαριασμών και τις προϋποθέσεις και διαδικασία για την ανάληψη και διενέργεια των δαπανών τους, πλην όμως από τη στιγμή που έχει ήδη εκφρασθεί η βούληση του νομοθέτη με την καθιέρωση συγκεκριμένου συστήματος ελέγχου των λογαριασμών αυτών και τη θέσπιση συγκεκριμένων προϋποθέσεων για την ανάληψη και διενέργεια των δαπανών τους, κωλύεται, για λόγους δημοσιονομικής νομιμότητας και χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η μεταγενέστερη και μάλιστα με αναδρομική δύναμη μεταβολή του συστήματος και των προϋποθέσεων αυτών, με απώτερο και μόνο σκοπό την αποφυγή των δυσμενών συνεπειών που συνεπάγεται για τα κατά περίπτωση υπεύθυνα όργανα η διενέργεια μη νομίμων δαπανών, την αποτροπή δηλαδή επιβολής καταλογισμών ή την άρση ήδη επιβληθέντων καταλογισμών σε βάρος των οικείων υπολόγων προς αποκατάσταση των διαχειριστικών ελλειμμάτων που προέκυψαν από τις παράνομες αυτές δαπάνες. Το ότι αυτή είναι η πρόθεση του νομοθέτη συνάγεται από το γεγονός ότι αυτός δεν παρεμβαίνει με πάγιου χαρακτήρα - έστω και αναδρομικές - ρυθμίσεις στη μεταβολή των προϋποθέσεων ανάληψης και διενέργειας των δαπανών του Ειδικού Λογαριασμού, αλλά νομιμοποιεί εκ των υστέρων ήδη πραγματοποιηθείσες παράνομες δαπάνες, για τις οποίες επαπειλείται ή έχει ήδη επιβληθεί καταλογισμός. Ενόψει αυτών, η ως άνω διάταξη του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013, η οποία, εφόσον τύγχανε εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση, θα είχε ως αποτέλεσμα, το μεν την εκ των υστέρων ανατροπή των ουσιαστικών ευρημάτων του ελέγχου του Ειδικού Λογαριασμού του ... Ινστιτούτου, το δε την κατ' ουσίαν τυπική εκδίκαση της αχθείσας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου διαφοράς, εφόσον η μόνη δυνατότητα του Δικαστηρίου θα συνίστατο στο να διαπιστώσει το γεγονός και μόνο της πραγματοποίησης των συγκεκριμένων δαπανών κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Ειδικού Λογαριασμού και να προβεί στην ακύρωση των προσβαλλόμενων πράξεων, αντίκειται στο άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος και είναι, ως εκ τούτου, ανεφάρμοστη. Η γνώμη όμως αυτή δεν κράτησε.

11. Κατ' ακολουθίαν των γενομένων δεκτών στη σκέψη 7, η Ολομέλεια του Δικαστηρίου επιλύοντας το παραπεμφθέν σε αυτή από το IV Τμήμα ζήτημα της συνταγματικότητας ή μη των διατάξεων του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013, αποφαινεται ότι οι διατάξεις αυτές δεν αντίκεινται στο άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος και είναι, ως εκ τούτου, ισχυρές και εφαρμοστέες.

12. Κατόπιν τούτου η ένδικη υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο IV Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου προκειμένου να κρίνει οριστικώς επί της ασηθεύσας εφέσεως.

Για τους λόγους αυτούς

Αποφαίνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 10 του ν. 4186/2013 δεν αντίκεινται στο άρθρο 98 παρ. 1 του Συντάγματος και ως εκ τούτου είναι ισχυρές και εφαρμοστέες.

Αναπέμπει την ένδικη υπόθεση στο IV Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου προκειμένου να αποφασίσει οριστικώς επί της ασηθεύσας εφέσεως του Σ. Τ. του ... κατά των 184/2013 και 185/2013 καταλογιστικών πράξεων του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 25 Νοεμβρίου 2015.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 20 Απριλίου 2016.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ	ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ